

MALTA

KONTROLL: Ridderne bygde solide vaktårn langs kysten av Malta.

NYSJERRIGE: Karnappene som er typiske for Valletta, gjør det enklere for nysgjerrige å følge med på gatelivet.

FARGERIKT: De sm... farger. «Øyet» bes...

Myter og ekte mirakler følger tett på hverandre på Malta, øyriket midt i farleia mellom øst og vest. Smart å ankre opp her for noen tettpakkede feriedager.

© grafikk@bt.no

SNURRER: Tsjekiske Paulin Rihova har bodd 13 år på Malta. Hun lager snurrebasser med maltesisk og multinasjonal vri.

PÅ TOPPEN: Ridderne bygde denne katedralen i middelalderbyen Mdina på toppen av sin storhetstid på stedet der Paulus virket.

bt.no/forbruker/reise/
Her finner du mer om reiser

TT AV EN MIKS

De fiskebåtene på Malta er malt i gilde og kytter mot onde makter.

TEGN: Skiltet på dette maltesiske huset forteller om familiens ankerfeste.

GODT RUSTET: Rustningene fra riddertiden er ekte saker.

MINNES: Apostelen Paulus holdt til i denne grotten i Mdina på Malta.

Vi har gjort strandhogg på ridderens øy, midt mellom Afrika og Sicilia. Vi er ikke de første som karrer oss opp klippene. Herrefolk av alle slag har hersket over den vesle øyen de siste par-tre tusen år. Men i dag er det lett å smette forbi alle vaktårnene til Johanitterne, og ingen varder tennes når horder av utlendinger velter innover Valletta Waterfront. Cruise er stor butikk i øyriket.

Sporene etter ridderne er meget synlige. Ridderne – Johanitterne, ankom rundt 1530. De sykes gode hjelpere ble smarte

kremmere, var dugende strateger – og en anelse selvopptatte etter hvert som velstanden økte i øyriket deres. I dag ser du fir-kantede tårn over alt på kysten langs hovedøyen Malta og den noe mindre Gozo. Midt i Middelhavet er du utsatt for fiender – men har også muligheter til å tjene fett på handel og service. Og i minilandet gjentar historien seg, i cyberspace og på jord.

Fester og mirakler

Andy Wimply gir oss skyss rundt i havnebasenget. Malta er fremdeles midt

i skipsleden. Britiske krigsfartøyer i klasse nifs, er innom for proviant og landlov. Katamaranen over til Sicilia har havn her. Mafiareiret ligger bare 90 minutters båtreise unna.

Under siste krig blokkerte aksemaktene sjøveien til den britiske kolonien. Men miraklenes mestere glemte ikke øyfolket. Da blokaden nesten hadde tatt knekken på innbyggerne, smatt ett britisk lasteskip forbi ubåtene på selveste St. Marys dag.

En tysk 500 kilos bombe traff midt i domene i den vakre St. Marys kirken i innlandsbyen

Mosta, men djevlskapen eksploderte ikke, den bare trillet vegg-i-mellom. Hvem grep inn i siste liten den 9. april i 1942? Malteserne har forklaringer som står til troende ...

Skipper Andys farkost er gammel og velholdt. Den deltar hvert år den 8. september i en regatta til minne om da tyrkerne ble feiet til havs for godt. Dette er også nasjonal fridag. De er flust av slike dager på Malta siden de har mange milepæler og mirakler å minnes. Dagene markeres ofte med fargerike opptog.

fakta

Malta

LAND OG FOLK: Republikk med hovedstad Valletta. Består av øyene Malta, Gozo og Comino, pluss noen ubeboede klippeøyer.

ANTALL INNBYGGERE: 403.500

SPRÅK: Maltesisk. Engelsk helt uproblematisk siden øyriket var britisk koloni like til 1964.

Priser:

Høysesong sommer 2009.

HOTELL: 2 voksne og 2 barn (0-12 år) 7 netter på 5-stjerners, frokost inkl. Kr 12.650

FLY: Bergen/ Stavanger/ Oslo - Malta t/r fra: Voksen kr 3.850 inkl. skatter og avgifter

Diverse priser:

Nivået om lag som på kontinentale spisesteder for lunsjretter og middag.

Pizza – 7–10 euro

Store bagetter – 4 – 5 euro.

Øl – pen restaurant – 4 euro

Øl – folkelig pub 2 euro

Kaninmiddag – 16 euro

Reiser Rundt:

■ Dagskort på bussen lønnsomt. Koster 3,50 euro. Ukekort best for dem som skal busse mye. Der det ikke går direkteruter, er det enkelt å bytte buss på terminalen i Valletta.

■ Går jevnlig til de mest populære sandstrendene Melillia Bay, Golden Bay og Gnejna Bay. Strendene tettepakket i helgene i sesongen, ellers plass nok.

■ Todagens tur til Gozo kan gjennomføres både med egen bil og pr. offentlig transport. Greit å ha bil på Gozo. Enklest å kjøpe ferdigpakket utflykt med guiding, transport og overnatting.

■ Fergen til Gozo tar 20 minutter og går et par ganger i timen i høysesongen nesten døgnkontinuerlig.

■ Turer til Sicilia for dem som trenger et stressopplegg. Grytidlig start og sen hjemkomst. Selve turen tar bare 90 minutter.

■ Comino den minste av de bebodde maltesiske øyene med 5 fastboende. Utmerket hotell og bungalower for utleie. I tillegg finnes både kapell og politistasjon.

Viktige År:

1964 – 21. september endelig fri fra det britiske koloniveldet

1974 – republikken Malta er født

1979 – siste britiske marinefartøy seiler hjem

2004 – medlem av EU

2008 – innfører euro

Turisme står for 20 prosent av landets bruttonasjonalprodukt. Siste år 1,2 mill. turister. Språkundervisning er storindustri

KILDER: ESPNES FREISER, CIA FACTBOOK, MALTAS TURISTKONTOR

UTSMYKKET:

Valletta er en by rik på utsmykninger – som denne fontenen.

MALTA LITT AV EN MIKS

Saus i barten

Brun saus på fingrene og i barten. – Det er slik det skal være når du spiser kanin på maltesisk, trøster vår veileder.

Vi har gitt oss i kast med landets nasjonalrett, maltesernes svar på pinnekjøtt og lutefisk. Når familiene samler ung og gammel til søndagens hovedmåltid, ligger det gjerne kanin på fatene. Dyret tilberedes på ulikt vis, men uansett er det skikk og bruk å spise kanin med hendene. Noe annet er faktisk umulig, tro oss.

Flytende tilbehør består av øyens vin, og til kaffen – en skvett maltesisk kaktuslikør. Du tuller ikke med tradisjonene på Malta.

For fotfolk

Et par tusen år før oss, strandet apostelen Paulus her. Han var her bare i tre måneder, men rakk å kristne øyen. Da bodde han en tid i en grotte i Rabat. Katakombene er åpne og verdt en visitt.

Valletta er en av verdens få hovedsteder som det er mulig å vandre rundt på noen timer. Bare følg borgmurene, og det er relativt umulig å surre seg vekk. Byplanleggerne la linjalen på langs og på tvers og bygde etter et enkelt rutemønster. Valletta – altså hele byen, står på UNESCO verdensarvliste. Byvandrerer vil fort skjønne hvorfor.

Vallettas gater har rikelig med butikker og vannhull. Det er bare å snoke i vei opp og ned sidegatene til Republic Street. Gågaten starter ved byporten og vollgraven, der alle bussrutene ender.

Gatebildet er ikke preget av de tradisjonelle kjedebutikkene, men de er her de fleste merkene som teller. Butikkene er til dels knøttsmå.

Ingen pruting

Parallellgaten Merchant Street er også verdt å tråle gjennom. Her er det stedvis mer markedsliknende tilstander i formiddagstimene. Det kjekke i denne riddernes by er at nesten ingen kremmere skriker etter deg på skandinavisk: «Special price for you».

Pruting er ikke skikk og bruk, men på markedene er det ok å diskutere en god pris på enkelte varer. Vakre duker er blant de mest populære suvenirene.

Visitten i Valletta bør også omfatte St. Johns ko-katedral. Kirkerommet er en åpenbaring av gull og overdådig dekor. I det

stille rommet – oratoriet, henger Caravaggios mest berømte verk – «Halshogging av Johannes døperen».

Dette hyperaktive italienske geni var litt av bråkmaker. Caravaggio rømte til sikkerhet på Malta, og malte så storslagent at han ble slått til ridder. Men den skapende sjel var ikke som ridderne flest. Han brasket seg med titte-len, bar skytevåpen utenfor tillatt territorium og havnet i alvorlig bråk. Kranglefantent måtte til slutt flykte fra øyen som en mann uten ære.

Flinke med syke

Valletta var johanitterordenens gamle hovedkvarter, og derfor er et besøk i stormesterens palass uomgjengelig. Alt som er utstilt der inne av rustninger er ekte saker.

Johanitterordenen skapte en tradisjon for å ta hånd om krigsskadde soldater. Deres behandling var forut for sin tid. Dette er også forklaringen på at malteserkorset med det åttetakkede korset finnes på ambulanser og redningsmannskaper både i Tyskland og England.

I 1798 var det over og ut med ridderne, og malteserne pustet lettet. De innfødte var – ifølge våre guider, passe lei av ridderne som etter hvert ble seg selv nærmest og lot landet forfalle.

Flyktningstrøm

Båtflyktningene som kommer over fra Libya plukkes opp fra synkeferdige båter og interneres i tusentall i brakkeleirer. Men da har afrikanerne fått en fot i døren inn til EU, og håper at andre i den europeiske storfamilien etter hvert vil ta imot dem.

Araberne er også tilbake i dette tusenår. Pengefolk satser stort på Maltas godt skolerte befolkning. Investorene sikter mot verden etter den globale «pengekrisen». Visjonære arabere vil bygge opp en Smart City, en by som skal tiltrekke seg de smarteste IT-hodene i hele regionen. Historien gjentar seg.

MAGNE REIGSTAD (tekst og foto)

magne.reigstad@bt.no
Malta

LAGER TARTAR: Zeljko Tomac i full gang med tartar-jobben. Assistenttreneren på herrelandslaget i håndball kan mer enn å lære sine elever 3-2-1-forsvar ...

GRESK: Frisk salat med fetaost – en av mange småretter i en gresk «meze».